

Pogovori.

V vabilu na naročbo v številu 24. 1. 1. je „Dom in svet“ vabil tudi „mlade pisatelje in pesnike-začetnike, da naj pošljejo svoje proizvode v pregled in presojo.“ — No, in res se nam je nabrala cela kopica takih proizvodov in „sadox mlade muze“ in kar je še takih lepih imen za izdelke mladih duhov. „Vse sorte, kar si jih 'zmislit' mor' te!“ Zato nam je težko ustrezati, ker bi vsak „najnaprej“ rad prišel na vrsto.

Toda — na platnice? O ne! tega se bojé; večinoma vsaj. In vendar: kdo pozna neki pod skritim imenom pravega pisatelja? Mnogi si želé, da bi jim zasebno odgovarjali v pismu. Res je „Dom in svet“ v tistem vabilu nekaj takega obljubljal, a previdno pristavil: „kolikor bo čas dopuščal“. Časa pa je nekaterokrat škoda, ko bi temu in onemu odgovarjali zasebno. Ako se namreč pametna beseda tiska na platnice, vsaj nekaterim koristi, bodi, da se učé, kaj ni prav, bodi, da se zasméjejo kaki posebno lepi „pesniški misli in obliki“, bodi (in to je tudi nekaj), da se oplašijo pred enakimi — neumnostmi. Na vsak način več koristi, kakor če se le zasebno odgovori. P. Gietman pravi nekje v svoji stilistiki, „da je presojanje po drugih silno važno ne samo za začetnika, marveč tudi za onega, ki je že daleč iz šole ven. Kdor se boji dobrohotne kritike, stopi z mnogimi napakami, o katerih niti ne sanja, v javnost; ker nikdo ni v sodbi samega sebe popolnoma nepristranski in utrjen.“ Zato le želimo, da naj se tu in tam tudi kak tak, ki si je pogojno želel „zasebnega pisma“, nikar ne ujezi in ne vzlovolji, če bo bral na platnicah svojega proizvoda „obdelovanje“, ker imamo ob tem le dobre namene. Kdor pa nikakor neče odgovora na platnicah, ta naj le trdno pové, in ne bomo ga nadlegovali.

Dejali smo, da imamo lepo kopico pred seboj, nekaj celó že dalje časa. Vsega mahoma ne moremo spraviti na dan. Kaj hočemo danes vzeti, s čim letošnje pogovore začeti? Kaj, ko bi brali to-le pismice: „Oglašam se zopet s skromno pesmico, ki morda vendar najde priznanje. Se vé, da bi me to jako veselilo“ itd. Že dovolj! Kaka je ta pesmica? Stavimo jo tukaj.

V spominsko knjigo.

Kaj pišem v spominsko knjigo ti — kaj?
Da vedno le sreče obdajaj te raj,
da vedno le radost ti polni srcé
in skrito ostani ti vsako gorjé?

Le prazne, ah, bile bi take željé —
brez rane človeško še ni b'lo srcé...
Vsaj verno sledite si radost, bridkost —
nezrušen med njima postavljen je most...
Lastnost pa tud' isto imate obé —
vsaj v grob pač za nami nobena ne gré...
In prve želeli — li pena morja —
prednosti toliko za nas kdaj ima — ?
Bojazni pred drugo tud' treba nam ni —
zlato baš po ognju tem lepše blišči.
A pomni zdaj — čednost nam radost sladi,
v bolesti trpljenja nas močna krepi.
In kadar ob grobu nam vse zapusti,
zvestejše na strani nam čednost stoji.
Čednost kras, bogastvo ti bodi tedaj,
in tu že okušati mogla boš raj.

„Dandanašnji dan“, kakor je nekdo pel, je moderno to, da se piše v „spominsko knjigo“. In tu se izražajo vsakovrstne misli in nesmisli. Ta pesmica ima gotovo dobro jedro in zdravo misel. To bi se smelo in moralo zapisati pač v vsako spominsko knjigo, in naj bi se bralo in — izpolnjevalo. Vendar oblike pesmi ne moremo imenovati dovršene. Ne gledé na apostrofe, katere smo že obsodili v pogovorih, moramo obsoditi tudi naglas posamezne besede, pa še bolj rime. Kar po vrsti: srcé — gorjé — željé — srcé — obé — gré — ni primerno. In v predzadnjih šestih: samo navadni *i!* *I!* moška rima mora biti res bolj moška. Za vajo smo poskusili Vaše misli — kolikor smo mogli — z Vašimi besedami in v Vašem merilu povedati tako-le:

V spominsko naj knjigo ti pišem? Pa kaj?
Da vedno le sreče naj cvete ti raj?
Da vedno le radost naj polni srce,
ostani neznano ti vsako gorjé?
Oj, prazne te želje bi bile, to vem:
brez žali živeti ni dano ljudem.
Saj zvesto sledita si radost — bridkost,
med njima nikdar ne razruši se most.
Pa ko pod gomilo postelje nam smrt,
pot onstran je groba obema zaprt.
In prve želeli: li pena morjá
mar vredna res srčnih je naših željá?
Pa druge se bati? O, — treba nam ni:
zlato se po ognju še lepše blišči!
A pomni: le čednost sladi nam radost,
prenašati boli nam daje srčnost.
Ko vsemu ob grobu zastane korak,
nas čednost le spremlja čez večnosti prag.
Če kras ves, bogastvo vse — čednost ti bo:
tu rajska že sreča nje — vrednost ti bo.

Vredno se nam je zdelo preurediti Vašo „V spominsko knjigo“, ne kakor bi bilo tako res dobro ali jedino dobro, ampak v dokaz, da se dá Vaša misel povedati v boljše obliki. Saj je misel pač vredna, da si jo morebiti sami še, ali kdo drugi v še lepši obliki zapiše v spominsko knjigo življenja!

Gosp. A. V. Da ste nam tudi Vi poslali pesemco! Vem, da ne zahtevate, naj pride pod naš kritični nož, a tu-le na platnicah bi jo vendar-le radi videli. Torej bodi:

„Dom in svet“-u.

Pozdravljen list mi „Dom in svet“,
zate gorim — za te sem vnet;
zveselim se vselej ob tisti uri,
ko dospeš mi v stan skoz duri.

Različna je tvoja vsebina,
različno se vrste naslovi,
povesti — pesmi so tvarina,
in prijetnih čutov so glasovi.

Sedaj gospod Medved se oglasi,
sedaj nam Hribar jo zakroži,

semtertja pa tudi včasi,
gospod Finžgar katero sproži.

Tudi kažeš prav izvrstne,
nam lepe slike raznovrstne,
povesti krasne, zanimive,
ter zgodovinsko pomenljive.

Četudi tej poeziji le še nekoliko manjka do klasicitete, vendar nismo prav zadovoljni ž njo. I no, kaj bi Vam pravili? Da so gg. Medved, Hribar in Finžgar v taki milosti pri Vas, — a nas, ki pišemo te pogovore in smo tudi nekaj pri „Dom in svet“-u, čisto prezirate! Vidite, sedaj imamo priliko, da bi se nad Vami znesli, kakor se je nedavno nekdo drug nad nami! No, pa bodi, ker ste Vi, Vam odpuščamo. (Dalje.)

V imenu znanstva.

V lanskem letniku „Dom in svet“-a smo nekoliko odgovorili oceni, katero je objavil „Zvon“ o urednikovem spisu „Cvetje s polja modroslovskega“. Ali nam more kdo zameriti, če nismo molčali ob očitaniu, ki se nam je zdelo krivično? Pričakovali smo odgovora. Prišel je. Objavil ga ni „Zvon“, ampak „Edinost“. Drugače si pač ne moremo razlagati onega spisa v „Edinosti“ o „Cvetju“, kakor da je odgovor na naš odgovor. Zakaj bi bil sicer zagledal beli dan šele letos, ko je „Cvetje“ izhajalo že pred dvema letoma?

Na to „polje“ pa ne pojdemo. Gospod „Adriaticus“ naj piše še sto takih člankov o naši knjižici, ne bomo mu odgovarjali. Občinstvo sodi samo, kaj je znanstveno pojasnilo, kaj je strast. Zato se enakih člankov ne bojimo. Gosp. „Adriaticus“-u svetujemo, naj se prikaže drugič vsaj z mirnim licem, ako hoče, da se bo kdo ž njim razgovarjal znanstveno.

Ne samo, da nas niso popolnoma nič razdražili omenjeni članki, so nam celo nekako „zadostilo“. „Rimski katolik“ n. pr. je obdeloval mnogo let školastično modroslovje, ne da bi ga nasprotniki napadali zaradi tega; „Katoliški Obzornik“ je na stališču istega školastičnega modroslovja, ne da bi ga zato grdil gosp. „Adriaticus“. A s spisom iz „Dom in svet“-a je druga! In — dostaviti treba — vendar vé zaveden Slovenec, da se n. pr. „Dušeslovje“ urednikovo opira vseskozi na pridobitve modernega dušeslovja in podaje toliko fiziološke tvarine iz novejšega znanstva, da mu je to v napako štel „Rimski katolik“. Ali so torej napadi na nas v imenu modernega znanstva?

Ako je „Cvetje“ pred „Adriaticus“-om tako malovredna muha, zakaj je pa šel nanje s kolom?

Uredništvo „Dom in svet“-a bo odslej več prostora dajalo modroslovju. Gosp. „Adriaticus“-u in „Edinosti“ pozdrav, pa — „brez zamere!“

Novim naročnikom pošljemo zastonj knjižico „Cvetje s polja modroslovskega“ (dokler nam ne poide zaloga), ako se zanjo oglase in pošljejo sa poštnino znamko za 5 kr.